

R. T.

"Problemy edytorskie. Materiały seminarium zorganizowanego przez PWN w październiku 1970 r.", Warszawa 1971 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/3, 577-578

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



w myśl której za ukazywanie się takich kalek — pod względem edytorskim — książek (także popularnonaukowych) surową odpowiedzialność ponosiłby ich wydawca. Argument oszczędności papieru jest łatwy do zbitcia, choćby wobec częstego drukowania zbyt obszernych, a niekiedy nawet zbędnych streszczeń w językach obcych. Pozostaje argument oszczędności pracy.

Ryszard Torchalski

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Henryk Sawoniak: *Rozwój i metodyka powszechnych i narodowych bibliografii bibliografii*. Warszawa 1971 Biblioteka Narodowa ss. 496. Prace Instytutu Bibliograficznego nr 17.

Jeżeli literatura — w języku polskim — z zakresu historii samej bibliografii jest wciąż dość skromna, to jeszcze większe zaniedbania w tym względzie spotkać można gdy chodzi o dzieje bibliografii. Z dużym zadowoleniem należy więc przyjąć ukazanie się książki Henryka Sawoniaka.

Publikacja, będąca źródłem informacji historycznych dotyczących genezy i rozwoju tej dziedziny i stosowanych w niej metod, składa się z czterech części, omawiających oddzielnie: powszechne, narodowe i polskie bibliografie bibliografii oraz metodykę bibliografii bibliografii. Oprócz prac posiadających głównie znaczenie historyczne zanalizowane zostały najważniejsze współczesne dzieła o zasięgu międzynarodowym takie jak: *Les sources du travail bibliographique* (L. N. Malclès), *A World Bibliography of Bibliographies* (T. Bestermana), *Bibliographische Berichte*. Przeprowadzona charakterystyka stanowić może cenną pomoc przy korzystaniu z tych prac, szczególnie przez młodszych pracowników naukowych. Obszerne omówione zostały również narodowe bibliografie bibliografii — radziecka, czeska, słowacka itd., a osobno polskie, poczynając od prób Feliksa Bentkowskiego aż do fundamentalnej pracy Wiktora Hahna i jej kontynuacji w opracowaniu H. Sawoniaka. Książkę uzupełniają tablice statystyczne oraz aneksy powszechnych, narodowych i polskich bibliografii bibliografii.

R. T.

Problemy edytorskie. Materiały seminarium zorganizowanego przez PWN w październiku 1970 r. Warszawa 1971 Państwowe Wydawnictwo Naukowe ss. 213, nrb. 1, ilustr.

W dniach 29—30 października 1970 r. Państwowe Wydawnictwo Naukowe zorganizowało seminarium na temat: *Rola i zadania edytorstwa publikacji naukowych*. Spotkali się na nim twórcy literatury naukowej i dydaktycznej, wydawcy i szerokie grono ludzi pracujących nad powstaniem i upowszechnianiem książki naukowej. Owocem tego seminarium jest właśnie, wydana w starannej szacie graficznej, publikacja *Problemy edytorstwa*.

W książce zamieszczono 20 wystąpień uczestników spotkania i 3 związane z nim tematycznie artykuły, ogłoszone uprzednio już w czasopiśmie. Materiały te zgrupowano tematycznie w trzech następujących częściach: *Funkcje naukowe, dydaktyczne i społeczne książki naukowej; Edytorstwo publikacji naukowych; Polityka wydawnicza. Planowanie i ekonomika*. Obejmują one wiele zagadnień szczegółowych od problemów naukowego piśmiennictwa periodycznego, podręczników

naukowych, roli literatury popularnonaukowej i grafiki publikacji naukowych aż do techniki edytorskiej i jej strony ekonomicznej.

W krótkiej notatce niesposób poświęcić więcej uwagi wszystkim interesującym wypowiedziom zawartym w książce. Warto jednak zasygnalizować — ujęty w aspekcie historycznym — referat Ryszarda Wroczyńskiego — *Społeczna funkcja książki naukowej*, Witolda Doroszewskiego — *O kulturę stylu i języka naukowego* oraz — nadesłaną na seminarium — wypowiedź — Ryszarda Murawskiego, *Niektóre aspekty publikacji źródeł historycznych. Zagadnieniom edytorstwa publikacji źródłowych* poświęcone jest także wystąpienie Stanisława Wrońskiego. Niejako na marginesie zasadniczych rozważań autor porusza w nim ważną sprawę streszczeń obcojęzycznych, w które zaopatrywane są polskie publikacje naukowe, niesłuszność ich zamieszczania w niektórych wypadkach i związane z tym sprawy ekonomiczne. Uwagi Wrońskiego, dla niektórych może kontrowersyjne zasługują jednak na dokładniejsze rozważenie.

Można żywić nadzieję, że publikowane w książce referaty oraz dyskusja nad nimi, jaka odbyła się na seminarium, przyczynią się — w myśl życzenia organizatorów — do stworzenia teoretycznych podstaw edytorstwa publikacji naukowych.

R. T.

Péter Hajdú: *Narody i języki uralskie*. Tłum. z węg. Jolanta Jastrzębska-Helder. Przedmowa Jan Reychman. Warszawa 1971 Państwowe Wydawnictwo Naukowe ss. 379, ilustr.

Pierwszy podrozdział tej książki, *Pokrewieństwo języka węgierskiego* (s. 11—18), zajmuje się rozwojem badań nad pokrewieństwem języków ugrofińskich. Myśl o tym pokrewieństwie ma już tysiącletnią tradycję. W XVI w. o problemie tym wspomnieli m.in. nasz Maciej z Miechowa, potem Zygmunt Herberstein, autor słynnej pracy *Rerum Moscoviticarum Commentarii* (1549 r.), sporo fińsko-węgierskich odpowiedniości wykrył Węgier Janos Tröstler (1666 r.) i hamburski uczonec Martin Fogel (1669 r.) oraz niezależnie od nich szwedzki uczonec i poeta Georg Stiernhielm (1671 r.). W XVIII w. pojawiło się sporo prac, które zajmują pierwszorzędne miejsce w historii badań nad ludami ugrofińskimi i w językoznawstwie ugrofińskim. Autor wymienia tu wielu uczonych niemieckich, węgierskich i fińskich, których prace pozwoliły na udowodnienie hipotezy o pokrewieństwie ugrofińskim, ustalenie pokrewieństwa między poszczególnymi językami ugrofińskimi, określenie głównych linii rozwojowych tych języków i zrekonstruowanie w głównych zarysach języka pierwotnego.

Rys ten doprowadzony jest do początków XIX w. Natomiast obszerny zarys historii badań ugrofinistycznych od połowy XIX w. po lata po II wojnie światowej umieszczony jest w formie dodatku na końcu książki (s. 345—361).

Historii nauki dotyczy też przedmowa redaktora naukowego przekładu, prof. Reychmana (s. 5—9): zajmuje się ona przede wszystkim rozwojem zainteresowań nauki polskiej ugrofinistyką.

Zygmunt Brocki

W trzydziestolecie śmierci Aleksandra Brücknera. (Sesja rocznicowa w auli Collegium Novum UJ w Krakowie, dnia 31 maja 1969 r.). Nakładem Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 1971 ss. 209, ilustr. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego [t.] 270, Prace Historycznoliterackie, zesz. 20.